

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta

Genet, François

Parisiis, 1703

Caput Primum. De diversis significationibus nominis Sacramenti & de ejus definitione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40834

TRACTATUS PRIMUS.
DE
SACRAMENTIS
IN GENERE.

CAPUT PRIMUM.

*De diversis significationibus nominis
Sacramenti, & de ejus definitione.*

Quest. I. U I D significat nomen
Sacramenti?

Resp. Nomen hoc Sacra-
menti generaliter lo-
quendo sumitur pro om-

ni eo, quod respectum & ordinem habet ad
rem sacram: & in hoc sensu Divus Thomas

ait: *Sacramentum idem est quod sacrum secre-* D Tho. 3. p.
tum. Unde cum apud antiquos quicquid vio- q. 60. art. 1.
lari nefas erat Sanctum aut sacrum vocaretur, ad 2.

omne secretum Divinum vel humanum, quod
violare minimè licebat, Sacramentum diceba-
tur, & in hoc sensu Raphaël Angelus Tobiaë
dicit, *Sacramentum Regis abscondere bo-* cap. 12.
num est.

Thomas III.

A

2 TRACTATUS I.

Sacramentum autem in Jure Civili & Canonico, sæpè pro juramento sumitur: *Sacramentum*, inquit Canon, *id est juramentum à summis Sacerdotibus, vel Dei Ministris exigitur, nisi pro fide recta minimè cognovimus, nec spontè eos jurasse reperimus.* Et quidem Sacramentum dicitur, quia sacrum Dei nomen invocatur. Idem habetur in lege 2. *Cod. Si adversus venditorem.*

Significat aliquando in Scriptura rem sanctam & sacram absconditam & secretam, quo sensu Ephes. 2. dicitur: *Vt notum nobis faceret Sacramentum voluntatis suæ, & Sapientia. cap. 2. nescierunt Sacramenta Dei.* Et ad Timotheum cap. 3. *Magnum pietatis Sacramentum*, hoc est magnum Mysterium, seu res sancta & sacra quæ ab æterno in Deo erat abscondita, Angelis & hominibus ignota, usque ad tempus quo completa est.

Hic non ita sumimus Sacramentum, sed Sacramenti nomine intelligimus quod communiter Concilia, sancti Patres, præsertim Latini, & Theologi, sanctus Augustinus & sanctus Thomas hoc nomine significatum volunt, quibus *Sacramentum, sacrum signum est*, ut Divus Augustinus lib. 10. de Civit. Dei. c. 15. & D. Tho. 3. p. q. 60. art. 1.

Synodus etiam Parisiensis an. 1557. ait *Sacramentum ex more Catholica Ecclesia dicitur sacra rei signum.*

Quest. 2. Quomodo potest definiri Sacramentum hoc modo sumptum?

Resp. In Carechismo Concilii Tridentini ita definitur: *Sacramentum est res sensibus subiecta qua ex Dei institutione sanctitatis & justitia tum significanda tum efficienda vim habet.*

Ut hæc definitio meliùs percipiatur, ejus

De Sacramentis. Cap. I. 3

Angula verba sigillatim sunt explicanda.

Dicitur primò *res sensibus subjecta*, quia, ut ait sanctus Thomas, 3. p. q. 60. art. 4. in corp. post antiquos Patres, *Divina providentia congruum erat atque conveniens*, quæ homines juxta eorum naturam instruit, res spirituales atque divinas per corporea & sensibilia signa nobis manifestare; *Si enim incorporeus esses*, inquit sanctus Chrysostomus, *nudè ipsa dona incorporea tibi tradidisset: sed quia corpori conjuncta est anima tua, idèò rebus sensibilibus tibi intelligenda traduntur.*

S. Chrysost.
homil. 8, in
Matth.

Dicitur secundò, *Qua ex Dei institutione vim habet justitiæ significanda.* Quod ut rectè intelligatur, observandum est, res quæ sensibus cognoscuntur duplicis esse generis; aliæ enim ex destinatione sua ducunt in aliarum rerum notitiam; aliæ ex seipsis cognoscuntur, nec destinatæ sunt ad alias significandas: hujus secundi generis sunt ferè res omnes naturales; verùm primi generis sunt verba, Scriptura, & hujusmodi, quæ ex vi institutionis suæ, ducunt in alterius cognitionem. Quare, ex sancto Augustino, *Signum est quod præter speciem quam ingerit sensibus, facit aliquid aliud in cognitionem venire.*

D. Aug. lib.
2. de Doct.
Christiana.
cap. 1.

Observandum secundò, signa esse duplicis generis: alia naturalia, ita quidem dicta, quia non ex hominum instituto, sed ex ipsa rei natura, nos inducunt in cognitionem alterius; ita fumus naturâ suam manifestat ignem, ita ut sufficiat fumum videre, ut statim colligamus ignem esse ibi licet sit absconditus: ita vestigium pedis hominis, vel alterius animalis nivibus impressum, ejus transitum demonstrat: Alia verò sunt signa, quæ talia non sunt ex naturâ sua, sed ex hominum tantum instituto, quæque arbitraria vocantur, quia secundum

4 TRACTATUS I.

hominis voluntatem aut beneplacitum significant: v. g. bellicorum tormentorum explosio, significat gaudium in adventu alicujus Principis, & Campana, quæ ideo signum in Rituali vocatur, quia dum sonat, indicat tempus divinorum Officiorum. Et similia.

Sacramenta sunt signa in hac ultima acceptione, quia significant, & efficiunt gratiam ex institutione Dei qui solus est Sacramentorum author & institutor, ut innuunt communiter sancti Patres: sanctus Ambrosius ait; *Autor Sacramentorum quis est nisi Dominus Iesus? de calo ista Sacramenta venerunt.* Et Concilium Tridentinum ait: *Si quis dixerit, Sacramenta nova legis non fuisse omnia à Iesu-Christo Domino nostro instituta, anathema sit.*

D. Ambrosius lib. 4. de Sacra. cap. 4.

Conc. Trid. sess. 7. Can. 1.

ad Roman. 1.

ad Galat. 4.

D. August. lib. 19. contra Faustum, cap. 8.

Denique dicitur, *justitia efficienda vim habet*; quia Sacramenta novæ legis, sunt signa practica, quæ Deus non solum instituit ad significandum, sed etiam ad efficiendum quod significant; per quod differunt à Sacramentis legis naturalis & legis scriptæ sive Mosaicæ, in quibus non continebatur virtus producendi gratiam, quam producebant solum intuitu meritorum ejus qui ea suscipiebat: verum Sacramenta novæ legis in se continent virtutem producendi rem sacram quam significant, & hoc vocatur à Concilio Tridentino sess. 7.

Can. 8. *producere gratiam Ex opere operato*; quare Apostolus loquens de Circumcisione, vocat eam *Signaculum justitiæ fidei*: Et similiter Sacramenta veteris legis *Infirma & egena elementa* vocat: & Divus Augustinus ait, *Vetera Sacramenta promittebant gratiam, nostra verò eam exhibent.*

Quæst. 3. Explica hujus definitionis verba in aliquo exemplo particulari?

De Sacramentis. Cap. I. 5

Resp. Id faciliè fiet in Sacramento Baptismi: ablutio enim Corporis exterior quæ in eo fit, est res sensibus subjecta, quia cadit sub sensibus & oculis cernitur; quæ vim habet significandi, quia præter id quod exhibet oculis, scilicet corporis abluionem, nobis significat & repræsentat internam animæ abluionem; quare Divus Augustinus explicans illa verba Joannis 15. *Mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis, sic habet: Vnde tanta vis aquæ ut corpus tangat, & cor abluat? Ex Dei institutione*, quia ex voluntate divina corporis ablutio habet quod significet abluionem animæ: *Efficienda sanctitatis & justitiæ*, quia in hoc Sacramento anima abluitur & sanctificatur per gratiam, statim atque Corpus abluitur aquâ.

Divus Aug.
explicans illa
verb. Joan-
nis 15.

Quest. 4. Jesus Christus, quatenus homo, est-ne Sacramentorum institutor?

Resp. Sanctus Thomas huic quæstioni satisfacit cum ait; *Dicendum quod interiorum Sacramentorum effectum operatur Christus, & secundum quod est Deus, & secundum quod est homo: aliter tamen & aliter. Nam secundum quod est Deus, operatur in Sacramentis per autoritatem; secundum autem quod est homo, operatur ad interiores effectus Sacramentorum meritorie & efficienter, sed instrumentaliter quia Passio Christi, quæ competit ei secundum humanam naturam, causa est nostræ justificationis meritorie & effective, non quidem per modum principalis agentis, sive per autoritatem, sed per modum instrumenti, in quantum humanitas est instrumentum divinitatis ejus.*

D. Th. 3. p.
q. 64. art. 3.
in corp.

Quest. 5. Quare solus Deus instituit Sacramenta?

Resp. Rationem affert Divus Thomas, quia

5 TRACTATUS I.

virtus Sacramenti est ab eo qui instituit Sacramentum, ut patet in instituentibus leges; cum igitur virtus Sacramenti sit à solo Deo, juxta id quod dicitur *Romanorum* 8. *Deus est qui justificat*; consequens est, quod solus Deus sit Sacramentorum institutor.

D. Th. 3. p. q. 64. art. 2.

Quæst. 6. Quemnam fructum ex hæctenus dictis percipere debemus?

D. Carol. act. p. 1. Const. 1. De his que ad Sacrament. administrat. generatim perueniunt.

Resp. Observandum primò, quod ait sanctus Carolus; Quo major, inquit, & uberius est Sacramentorum fructus, quàm ut ejus vis explicari facile possit, eò diligentius & intima animi pietate & externo cultu ac veneratione tractanda & percipienda sunt. Et, ut dicitur in Canone, Omnia Sacramenta obsunt indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè sumentibus. Unde idem sanctus Carolus alibi sic loquitur.

Canone. Omnia. 1. q. 1.

D. Carol. actor. p. 4. De Sacramentorum administrat.

Parochus omnisque sacerdos; cujus est Sacramenta administrare, meminisse debet, sancta se tractare, omnique ferè temporis momento paratum esse oportere ad tam sancta administrationis munus. Quamobrem is cum alios per Sacramenta purget atque illuminet, hoc maximè studebit, ut ipse vitam purè, castè ac religiosè agat, mentemque item & animum ab omni peccati labe purum, adjunctrice Dei gratiâ, conservet diligenter. Quicumque diei aut noctis horâ ad Sacramenta ministranda vocabitur (cum præcipuum ejus munus cujus causâ à reliquo populo separatur; ab Ecclesiâque sustentatur præter cetera eorum administratio sit) nullam tam sanctis pietatis officiis moram interponet: imò populum sæpè numero, prout occasio tulerit, accurate præmonebit, ut cum opus est Parochiali ministracione atque officio, se quam primùm & liberè accersat, nullâ habitâ nec

De Sacramentis. Cap. II. 7

temporis neque loci longè distantis, neque alterius cujuscumque incommodi ratione. Cum autem accersetur, tantum abest ut verbis, vel vultu vel alio signo ostendat, se gravatè iturum, ut illius cui ministrare debet, salutis desiderio se accensum patrem prabens, verborum benignitate vultuque hilari charitatem paternam significante libentissimè, & ut potest celerrimè accedat.

CAPUT II.

De necessitate Sacramentorum in lege natura & in lege Mosàica.

Quaest. I. **Q**UARE necessaria fuerunt semper Sacramenta post peccatum?

Resp. Quia, ut ait Divus Augustinus; In nullum nomen religionis, seu verum seu falsum condunari homines possunt, nisi aliquo signaculorum seu Sacramentorum visibilibus consortio colligentur.

D. Aug. 19. contra Faustum. cap. 11.

Divus Thomas, Augustini perpetuus discipulus, tres adducit hujus necessitatis rationes: Sacramenta sunt necessaria ad salutem triplici ratione, quarum prima sumenda est ex conditione humana natura, cujus proprium est ut per corporalia & sensibilia in spiritualia & intelligibilia adducatur: pertinet autem ad divinam providentiam, ut unicuique rei provideat, secundum modum sua conditionis; & ideo convenienter divina sapientia homini auxilia salutis confert sub quibusdam corporalibus signis, qua Sacramenta dicuntur. Secunda ratio sumenda est ex statu hominis, qui peccando se subdidit per affectum corporalibus

D. Th. 3. p. q. 61. art. 1. in corp.